

Forblad

Udstilling af nyere bygningsmateriale

-

Tidsskrifter

Architekten, 21 jan, 4 feb, 11 feb, 18 feb 1905

1905

UDSTILLING AF NYERE BYGNINGSMATERIALE.

I.

Som korteligt omtalt i sidste Nummer af »Architekten« aabnedes i forrige Uge i Industriforeningen en Udstilling af nyere Bygningsmateriale. Det har ved denne Lejlighed været Udstillingsudvalgets Hensigt kun at fremstille saadanne Konstruktioner og Enkeltheder, som er fremkomne herhjemme i de sidste Aar, og med stor Flid har man saa vidt muligt søgt at undgaa Gentagelser fra den sidste Udstilling, som blev afholdt paa samme Sted i 1902.

Udstillingen grupperer sig om de tre Hovedinddelinger: 1) Bygningens Konstruktion, 2) Bygningens øvrige Udstyrelse samt 3) Ingeniørarbejder. Den omfatter ialt noget over 60 Udstillere, men flere af disse har meget store og forskelligartede Udstillinger, og Industriforeningens store Forevisningssal med Balkon og Bagsalen er fuldt optagne.

Under den første Gruppe findes vel de største og interessanteste Udstillinger, og blandt disse tiltrækker den af Aktieselskabet SOPHUS BERENDSEN sammenstillede

Konstruktion sig berettiget Opmærksomhed. Den store Opstilling, der optager mere end en Trediedel af Salens Gulv, viser paa forskellig Maade Anvendelsen af Strækmetal og af Jærnbjælker af Differdinger Special Profil og Normal-Profil.

Strækmetallet, der som bekendt er dannet af gennemhullede og udtrukne Jærnplader, har ved sine mange gode Egenskaber efterhaanden erhvervet sig en sikker Plads i Bygningskonstruktionen, hvor det er anvendeligt paa flere Maader, og disse forskellige Anvendelser er alle fremstillet meget klart i denne Udstilling. Man finder saaledes Strækmetallet indstøbt i Beton som Etageadskillelse mellem Jærnbjælker, hvor man med det letteste og billigste Nummer Strækmetal og en Betontykkelse paa 2" kan opnaa en Konstruktion, der foruden sin Egenvægt og med 5 Gange Sikkerhed kan bære ca. 180 Pd. pr. □ Fod, beregnet med en Afstand af 3 Fod mellem Jærnbjælkerne. Til Pudsning er Metallet ogsaa særdeles egnet, idet Mørtelen paa Grund af Maskernes Form hænger udmærket fast, og hvor det gælder om at skabe Isolering omkring Søjler eller andre Konstruktionsdele har man ogsaa i dette Materiale et udmærket Hjælpemiddel, da det lader sig forme og tildanne samt let anbringe omkring det paa-gældende Sted og danner da her et godt Underlag for den isolerende Mørtel eller Masse.

Som en særlig Anvendelse af Strækmetal viser Udstillingen en Trappe, i hvis ene Løb Trinene er støbte af Beton med Indlæg af Strækmetal, medens det andet Løb er dannet af Vinkeljærn og Strækmetal uden Beton. Trapper af sidstnævnte Konstruktion er meget anvendelige paa Fabriker, Jærnstøberier, Gasværker og lignende Steder. Endelig kan man i Husbygning, hvor det gælder om at skaffe solide Materialer, og hvor de kunstneriske Hensyn er af mindre Betydning, anvende Materialet som Gittere, Rækværker m. m.

Differdinger Specialprofiler har »Architekten« allerede skænket en udførlig Omtale (VI, Pag. 147). Disse Bjælker, der med nogen Afvigelse nærmest ligner bredflangede I-Bjælker, frembyder den Fordel, at de med forholdsvis ringe Højde bærer betydelige Belastninger paa store Fritliggende, ligesom de ogsaa egner sig særdeles godt til Søjler. Udstillingen viser disse forskellige Anvendelser af denne Bjælkeform og omfatter tillige en meget smuk Samling af alle de bredflangede Differdinger-Profiler, som til Sammenligning er opstillet ved Siden af tilsvarende Normalprofiler.

Paa en ret beskeden Plads i Bagsalen findes Muremester CARL SCHIØTZ's Udstilling; den vil dog sikkert nok tiltrække sig en Del Opmærksomhed, idet mange her vistnok for første Gang stifter personligt Bekendtskab med Fundamentpæle af Beton. Disse Pæle, der har Form som en lang, i den ene Ende stærkt tilspidset Bjælke, er udførte af Beton og Jærn efter Hennebique-Systemet og har allerede i Udlandet været anvendte paa mange Steder (se »Architekten« 5. Aargang, Pag. 158). Her i Kjøbenhavn er Funderingen til den store Kuppelhal i Glyptotheket udført med disse Pæle, og Udstillingen fremstiller bl. a. Eksempler paa, hvordan en saadan Pæl ser ud efter at have været nedrammet i Jorden. Ved Siden heraf har Udstilleren anbragt den fra sidste Bygningsudstilling bekendte fritstaaende Hennebique-Søjle og har paa en Del af denne ladet borthugge Betonen, saa at Jærnskelettet træder frem og viser sig friskt og ubeskadiget, som den Dag, det blev indstøbt i Søjlen. Muremester Schiøtz's Udstilling indeholder endnu en Del Seværdigheder, som navnlig bestaar af udmærkede Efterligninger af forskellige Bygningssten, Granit, Sandsten o. lign., fremstillet i flere Former og Behugninger.

Firmaet EMANUEL JENSEN & H. SCHUMACHER har i den store Sal en meget praktisk og interessant Opstilling, som viser den forskellige Anvendelse af *Sterilplader*, særlig som Led af Etageadskillelser. Sterillofterne bestaar af Sterilplader i Forbindelse med sømfast*) Mørtel, og Konstruktionen af disse Lofter kan være forskellig, eftersom de skal anvendes over Kældere og Lagerrum eller over Beboelsesrum, ligesom der ogsaa maa tages særlig Hensyn til, hvilken Art Gulvbeklædning der skal anvendes. Sterilpladerne og den sømbare Mørtel bestaar af Cement og Kalkmørtel samt Træ og Savsmuld, men alle organiske Dele er forinden Anvendelsen steriliserede ved stærk Opvarmning og Imprægnering, saa at de ikke er modtagelige for Svamp og Mikroorganismer. De i Pladerne indstøbte Trælister er saaledes, efter at være tørrede, først kogte i Asfalt og derpaa paa Ydersiderne beklædte med Asfaltpapir, saa at Fugtigheden er udelukket.

De særlig fremhævede Fordele ved disse Lofter er, at de har ringe Egenvægt, at de har stor Isolationsevne og at man kan sømme og skrue i dem som i Træ.

Foruden Etageadskillelserne viser Firmaet Prøver af Sterilplader, anvendte som Tag- og Vægbeklædning, samt Prøver paa sømbare Skillerumsplader, Mursten, Underlag for Stavgulve m. m.

*) Dette Udtryk har maaske allerede vundet Hævd, skøndt Red. finder, at *sømbare* er mere betegnende.

Paa et andet Sted i Salen findes fra samme Firma udstillet en Varmeovns-skærm, udført som en Kamin i Marmormosaik; det er Hensigten med dette Forsøg at vise en praktisk Afløser for de sædvanlige Træskærme, der hurtigt tørrer ind ved Varmen.

Andre Bygningskonstruktioner af Etageadskillelser ser man udstillet af Firmaet SCHÖLLER & ROTHE, der har Plads imellem Søjlerne tilvenstre i Salen. Paa meget anskuelig Maade er her vist Gennemsnit af Bjækelag med lyddæmpende og andre Etageadskillelser samt indvendig Beklædning af Tag- og Vægflader med Listepuds. Endvidere indeholder denne Udstilling et Stykke Væg, opført af sømbare Sten.

»*Visintini-Etageadskillelser*«, som »Architekten« udførligt har omtalt i Aargang VI, Pag. 32, er udstillet af Ingeniør JOHS. LARSEN. Denne Etageadskillelse, der er udført af Gitter-Bjælker i armeret Beton, har øjensynligt Egenskaber, som gør det til et nyttigt og praktisk Bygningselement, og Maaden, hvorpaa det her er udstillet, tjener yderligere til at vise dets gode Sider.

Tilhøjre i den store Forevisningssal finder man *Statsprøveanstaltens* Udstilling. Denne bestaar dels af Prøver paa Fluatmalermetoden, saaledes som Underudvalget i Kommissionen vedrørende Thorvaldsens Museums Restaurering har udfunden den ved Forsøg, og dels af Prøver paa Molérsten, fremstillede efter Resultater, indvundne ved Anstaltens Forsøg.

Fluatmaleri males paa en vaad Undergrund af Bastardmørtel, idet der først paaflises Underlag af Hvidtekalk, Skalsand og Cement i særlig Blanding. Herpaa males dernæst med Blandinger af Aalborg Cement og Farve. Efter Malingen imprægneres med Magnesiafluat. Denne Fremgangsmaade, som ikke er patenteret, giver Statsprøveanstalten nærmere Oplysning om, for hvem der maatte ønske saadan.

III.

Ved Siden af disse Prøver fandtes en anden Udstilling, som viste Fru Cand. polyt. HAKON NIELSENS Methodé for Kalkmaleri, der er udført paa Kalkpuds med Kalkfarve. Naar den paastrøgne Farve er bleven tør, imprægneres den med en koncentreret Opløsning af Oxalsyre, efter de benyttede Farvers Sammensætning.

Det fordelagtige ved denne Fremstillingsmaade er, at Farven ikke forandrer Udseende efter Imprægneringen, og at Flader, som er behandlede paa denne Maade, lader sig vaske.

De her fremstillede Prøver paa Fluatmaleri og Kalkmaleri var begge udførte af Malermester A. C. JOHANSEN.

Som en særlig Del af Statsprøveanstaltens Udstilling saa man tillige en Kopi af et Brudstykke af Frisen fra Thorvaldsens Museum. Denne Kopi, der er udført af Maleren WILLUMSEN i indlagt Cementarbejde, har staaet udsat for Vejrs og Vind i $4\frac{1}{2}$ Aar i Museets Gaard.

Fra Statsprøveanstaltens Ler-Laboratorium er udstillet Prøver paa Molérsten (se herom »Architekten« Aarg. VI, Pag. 391). Raamaterialet til disse Sten findes i Eggen omkring Limfjorden og ved de Forsøg, som Laboratoriet har foretaget, har man frembragt Resultater, som nok fortjener Opmærksomhed. De fremstillede Molérsten har Egenskaber, som i adskillige Tilfælde vil kunne gøre dem til Konkurrenter for almindelige Mursten; de er saaledes meget lette, — de veje knap det halve af, hvad almindelige Mursten vejer — herved lader de sig altsaa fremstille i større Dimensioner end disse, hvorved der ved Formuringen spares Mørtel og Tid; de lader sig med Fordel anvende som Skillemurs- og som Hvælvingssten, som Isolation, Indskud o. lign.; desværre har de én Mangel, de er stærkt vandsugende.

Af Mursten var udstillet forskellige nyere Sorter; nævnes skal saaledes de af *Gl. Antvorskov Teglværk* fabrikerede riflede Mursten, der særligt egner sig til Fastholdelsen af et tyndt Pudslag og til Afskuring. Det er jo i Praksis godtgjort, at Puds er mere holdbar, naar den anbringes paa velbrændte, haandstrøgne Mursten end paa den glatte Flade af maskinformede Sten; da den førstnævnte Sort imidlertid er temmelig kostbar, har Teglværket ved sine Forsøg med at fremstille en praktisk og forholdsvis billig Sten opnaaet det foreliggende Resultat, som maa anses for at være meget vellykket. Stenen kan laves paa enhver Murstensmaskine til omtrent samme Pris, som den almindelige Sten, og de slangeformede Rifler, hvis Form, Dybde og Antal kan varieres, frembyder gode Betingelser for Mørtelens Vedhængning og bevirker navnlig, at den ikke kan løsne sig i store, sammenhængende Flager.

I Aktieselskabet *Knabstrup Teglværks* Udstilling lagde man særlig Mærke til de lange, hule Loftsten (*Hourdis*), som i en Længde af ca. 1 Meter kan anvendes som Etageadskillelse mellem Jærnbjælker.

Fra *Kjøbenhavns Stenforretning* fandtes et smukt muret Vinduesparti, udført af Kalksandsten. Denne Sten tildannes i Form og Udseende som den almindelige Mursten i hvid, blegrød og graablaa Farve, den er nøjagtig plan og ensartet paa alle Sider og forbinder sig nøje med Mørtelen, og den skal kunne leveres omtrent til samme Pris som Mursten.

En noget lignende Sten er udstillet af Fabrikant HUGO LÜRZAU; den er dog af Cement og som Følge deraf graa af Farve. Maskinen til at fremstille disse Sten paa er ligeledes udstillet, og man undres uvilkaarligt over, hvor ligefrem Fremgangsmaaden er; Stenen kan bruges kort Tid efter, at den har forladt Maskinen, og man kan derfor meget godt fabrikere den paa selve Byggepladsen, hvorved altsaa en Del Transportomkostninger kan spares.

Fra Fabrikkerne BERTHELTSEN & SØRENSEN var udstillet en saakaldt Patentmørtel, hvis Fremstillingsmaade nærmere er beskrevet i »Architekten« Aarg. VI, Pag. 293; foruden Prøver i Glas af denne Mørtel fandtes to pudsede Flader, hvoraf der til den ene var anvendt almindelig Mørtel og til den anden Patentmørtelen. I Fladerne var udskaaret Relief, hvorved man særlig kunde blive opmærksom paa den nye Mørtels Fortrin, idet man i den almindelige Mørtel bemærkede en Mængde større og mindre Kalkpartikler, som altsaa viste en ufuldstændig Blanding, medens Patentmørtelen fremviste en ensartet Masse helt igennem.

Skillerumsplader af *Cocolith* har i de sidste Aar faaet en ret betydelig Udbredelse i Tyskland, hvor de fabrikeres; herhjemme har vi ogsaa faaet Øjet op for de gode Egenskaber, som de er i Besiddelse af, og de er ingenlunde ukendte blandt Architekterne. Paa denne Udstilling fandtes et af Ingeniør HARALD RUMP sammenstillet Rum, der viste Pladerne og deres Anbringelsesmaade under forskellige Forhold. I øvrigt kan vi angaaende dette Bygningsmateriale henvise til en Artikel i »Architekten« Aarg. VI, Pag. 365.

Aktieselskabet AXEL PRIOR havde en rig og mangeartet Udstilling, i hvilken man især lagde Mærke til de forskellige Former paa Tagsten af *Ludowici* Fals-tagstenen, der tilvirkes paa en stor Fabrik i Pfalz; blandt disse fandtes den saakaldte romerske Model, som er anvendt paa det kgl. Bibliotheks nye Bygning. Til Inddækning af Skotrender var udstillet koniske »Biberschwänze«, medens en anden Model, som lignede almindelige Tagsten, havde den Fordel at kunne anvendes uden Understrygning, idet Stenen var forsynet med dobbelte og tredobbelte False. Endnu kunde nævnes flere af denne Fabriks udstillede Tagsten og deres forskellige Fortrin, men disse lader sig dog vanskeligt beskrive uden at kunne henvise til Model eller Tegning.

En anden Tagdækning fandtes endnu hos denne Udstiller, nemlig Prøver af den norske Tagskifer fra *Valdres Skiferbrud*; disse Sten er bl. a. anvendt paa Langelinies Pavillon.

Nogle Lerrør, som saas i Axel Priors Udstilling, havde Interesse derved, at de var en af Kjøbenhavns Vej- og Kloakanlæg anbefalet Model, anvendelig ved Gennemløbs- og Rensebrønde i Vandklosetanlæg, da det har vist sig, at de almindelige, paa langs gennemskaarne Rør, som ellers anvendes hertil, ikke er tilstrækkelig dybe. Endnu skal nævnes denne Udstillers mange forskellige Flise-Vægbeklædninger, der i teknisk Udførelse absolut staar højt og for Maleriernes og mange af Dekorationernes Vedkommende ikke saa lidt over den kunstneriske.

EVERS & Co. udstillede især Fliser og Fajancebeklædninger fra Fabriken VILLEROY & BOCH i Mettlach. Der fandtes et meget smukt Badekar, udført i Monierkonstruktion og beklædt ud- og indvendigt med glaserede Fliser; endvidere fandtes Kaminer og Vægmalierier samt Gulv-Mosaikfliser i nye Modeller og Mønstre. Som noget ganske nyt var udstillet glaserede Badeanstaltsten, der i sig selv danner de færdige Skillerum uden andet Murværk. Endelig udstillede samme Firma en Væg, opmuret af *Andernacher* Pimpsandsten, der udmærker sig ved Lethed, Ildfasthed og Isolationsevne.

Fra Aktieselskabet HEIBERG & MOHR var ogsaa udstillet et Udvalg af forskellige glaserede Fajancefliser, særlig egnede til Vægbeklædninger.

Grosserer F. GOTTLIEB udstillede Tagsten af hollandsk Model med Hoved- og Sidefals samt Falstagsten med tredobbelte False, og Teglværksejer P. VALD. NIELSEN i Odense fremviste røde Lerfalstagsten af meget praktisk Model.

Det i Salens Midte staaende Spir var dækket med svensk Skifer, udstillet af Grosserer SVEND MARIBO. Denne Skifersort, der i Farve og Karakter afviger ikke saa lidt fra den tidligere her anvendte, er allerede forsøgt ved flere Bygninger i Kjøbenhavn, f. Eks. St. Markus-Kirken ved Forchhammersvej, de Døvstummes Kirke ved Falkonergaardsvej, Immanuelskirken ved Forhaabningsholmsallé, samt nogle Privathuse og Villaer. Stenene kommer fra et Brud, *Grythytte Skiferverk*, som ligger Nord for Venern.

Som man kunde vente, indeholdt Udstillingen adskillige Prøver paa nye Gulvbelægningmateriale eller saadanne, der søger at tilvejebringe, hvad Nutiden i saa høje Toner fordrer: fugeløse Gulve. Fra *Dansk Gulvbeklædningsfabrik*, *Dansk Linotolkompagni*, fra Ingeniør HOLTERMANN i Kristiania, Ingeniør JOH. LARSEN i Kjøbenhavn og Murermester MAGNUS NIELSEN i Aarhus fandtes saaledes forskellige Prøver paa dette Materiale, der for hver Udstillers Vedkommende optraadte under et særligt Navn: »Eubolith«, »Papyrolith«, »Mineralith« o. lgn., men som dog i Hovedsagen var fabrikerede af de samme Stoffer. Mange af disse Gulvbeklædninger er i flere Henseender udmærkede, naar de bliver lagte af kyndige Folk, men man maa dog anvende Materialet med en vis Forsigtighed, da det ikke taaler Paavirkning af Fedtsyre og Urin og saaledes ikke lader sig anvende i Køkkener, Toiletter og lignende Steder (se iøvrigt »Architekten« Aarg. V, Pag. 339).

Af Isoleringsmateriale omfattede Udstillingen ogsaa en Del ret interessante Prøver. Saaledes havde *Dansk Isoleringsfabrik* Asbestskifer til Tagdækning samt Isoleringsfilt og lignende Stoffer; fra Fabriken »Alex« fremstilledes Isoleringsmaterialet af samme Navn, paastrøget en vaad Murflade, for at vise dets Evne til at holde Fugtigheden ude fra det Sted, som det skal beskytte. Lignende Isoleringsmidler under Navn af »Lanolintjære« og »Perfektion« var udstillede af *Dansk Asfaltfabrik*, og Isoleringspapir, Ruberoidfarve, »Calorit« m. m. fra Grosrerer H. P. GODT.

Til Beskyttelse af Tage og vel særlig Tagpap havde P. RØNNING & GJERLØFF samt Tømrermester JENS VILLADSEN udstillet forskellige Produkter som Linoleumstjære og Tagpiksfarver; Fordelen ved disse fremfor tidligere kendte Materialer af samme Art var, at de foruden at være beskyttende for Tagfladen tillige kunde give denne forskellige Farver, der maatte være at foretrække fremfor den kedelige sorte Papfarve.

Medens vi er ved Tage, maa vi endnu nævne den af Firmaet C. WIENBERGS Stenhuggerier udstillede norske Skifer, der havde en tiltalende grønlig Farve og gav en meget smuk Flade. Fra BREHM & LANDTVED fandtes et Stykke Ovenlys og nogle Tagvinduer af en meget smuk og praktisk Konstruktion, der vel ikke er helt ny herhjemme, men dog først nu udføres som dansk Arbejde.

Varmeapparater og Ovne var udstillede fra forskellige Firmaer, hvoraf »Tilan« særlig tildrog sig Opmærksomhed ved sit Varmekammer med Centralovnen til Opvarmning af flere Værelser, et Princip, som i Hovedtrækkene var fulgt af *Christianshavns Jærnstøberi og Maskinværksteder* i den af denne Fabrik udstillede Ovn »Eminent«, der særlig er omtalt i »Architekten« Aarg. VII, Pag. 23.

Frederiksberg Jærnstøberi samt *SEMLER & MATHIASSEN* mødte med Ovne og Komfurer af nye Modeller og Tegninger, hvoraf nogle var særdeles tiltalende.

Som en Nyhed paa Snedkerarbejdets Omraade maa vel anføres de saakaldte »Drejedøre«, der fra Amerika og England nu har fundet Vej til os og synes, i det mindste for en Tid, at skulle blive almindelige for alle større Hoteller og Restauranter. Et Eksempel af disse Døre i forøvrigt meget smukt Arbejde, udført af Teaktræ og Cypres, var udstillet af Aktieselskabet *De forenede Bygnings-snedkerier, F. Oxelberg og Kr. Andersen & Co.*, som ogsaa mødte frem med et Altanvindue af meget snild Konstruktion og saaledes indrettet, at det kunde holdes aabent, uden at man behøvede at frygte, at Børn, som opholdt sig i samme Værelse, skulde styrte ud; paa Vinduesmekanismernes Omraade kan nævnes nogle Beslag, som hver for sig var meget praktiske, nemlig *EMIL JACOBSENS* Patentvinduesaabner, *HARALD ELSASS'* Sikkerhedskroge for Vinduer, Smedemester *C. M. PETERSENS* Lukkemekanisme og *SØE-JENSEN & BEYERS* Vinduesaabner.

EDV. VERMEHRENS EFTERFLG. havde en Udstilling, der indeholdt adskillige nye Beslagdele til Døre og Vinduer, saaledes en meget ejendommelig Skydedørs-indretning med svensk Beslag, en saakaldet Harmonikadør (se »Architekten« Aarg. V, Pag. 449) samt forskellige meget smukke amerikanske Beslagdele.

Fra *Kjøbenhavns Dørgrebs- og Metalvarefabrik* fandtes en ny Dørholder til Fastholdelse af Døre i aabentstaaende Stilling, desuden udstillede dette Firma en meget rig Samling af nye Modeller af Dørgreb og andre Bygningsartikler af Metal. En lignende Udstilling var arrangeret af *C. TH. ROM & Co.*

De to ansete Tapetfirmaer *L. FRAENCKEL* og *C. Krügers Tapetfabrik* havde begge meget smukke Udstillinger af nye Arter og Mønstre, særlig nogle Silkeimitationer, dels glatte som vævede Flader, dels i Relief, saakaldet »Lincrusta«; disse Tapeter hare den fremragende Egenskab, at de kan taale Afvaskning; deres Farve og Glans er meget smuk, og de er utvivlsomt langt mere holdbare end selv kostbare Papirstapeter.

Endnu har vi tilbage at nævne nogle Udstillere, som ikke er komne ind under de hidtil anførte Rammer; saaledes havde Ingeniør *L. C. NECKELMANN* nogle Glasbygningssten og Glasgulvplader fra *Sächsische Glaswerke* i Deuben, som saa meget tiltalende ud; der var forskellige Former og Mønstre, saavel som Tagsten, og ved Forsøg skal det være godtgjort, at disse Sten, som i fuldt Maal tillader Lysets Indtrængen, kan taale et meget stærkt Tryk og med absolut Sikkerhed kan anvendes i Gavle og Skillerum.

Fra *Otta Klæberstensforretning* i Kristiania var udstillet nogle Klæberstensovne og en Kamin i ret originale Former. Fordelen ved dette Materiale skal særlig være, at det i udmærket Grad holder paa Varmen, og at det ikke er kostbart.

Paa Vandklosetternes Omraade var der mærkeligt nok kun fremkommet meget lidt nyt, som havde egnet sig til Optagelse paa Udstillingen; Ingeniør *EINAR JØRGENSEN* havde dog en Konstruktion af et Trugvandkloset, der var vist i Virksomhed med en avtomatisk Skyllécisterne fra *C. F. RIEDELS EFTFLG.*

Ligeledes var af *BRØDR. DAHL* udstillet et Vandkloset med Ventilation af Skaalen og et Udskylningskloset med fri Vandlaas.

Ingeniør *KR. NOE HARBOE* havde forskellige Konstruktioner af Vandlaase, Kloaklukkere, Køkkenvaske o. lign.

Paa Belysningsomraadet fandtes kun fra BRØDRENE DAHL udstillet »Wolff-Lampen« med nedadbrændende Gasglødelys, samt fra *Husejernes Installationskompagni* en meget sikkert virkende Gasautomatbelysning for Trapper.

Sluttelig skal nævnes som noget ganske nyt nogle af H. TH. LUND udstillede amerikanske Trælister med forskellige Profiler og Ornamenteer, fremstillede ved en Behandlingsmaade med varme Forme eller Valser. Disse Ornamenteer udmærkede sig ved en overordentlig Skarphed og Nøjagtighed i Udførelsen og vil vistnok; da de kan fremstilles meget billigt, snart faa en betydelig Udbredelse.